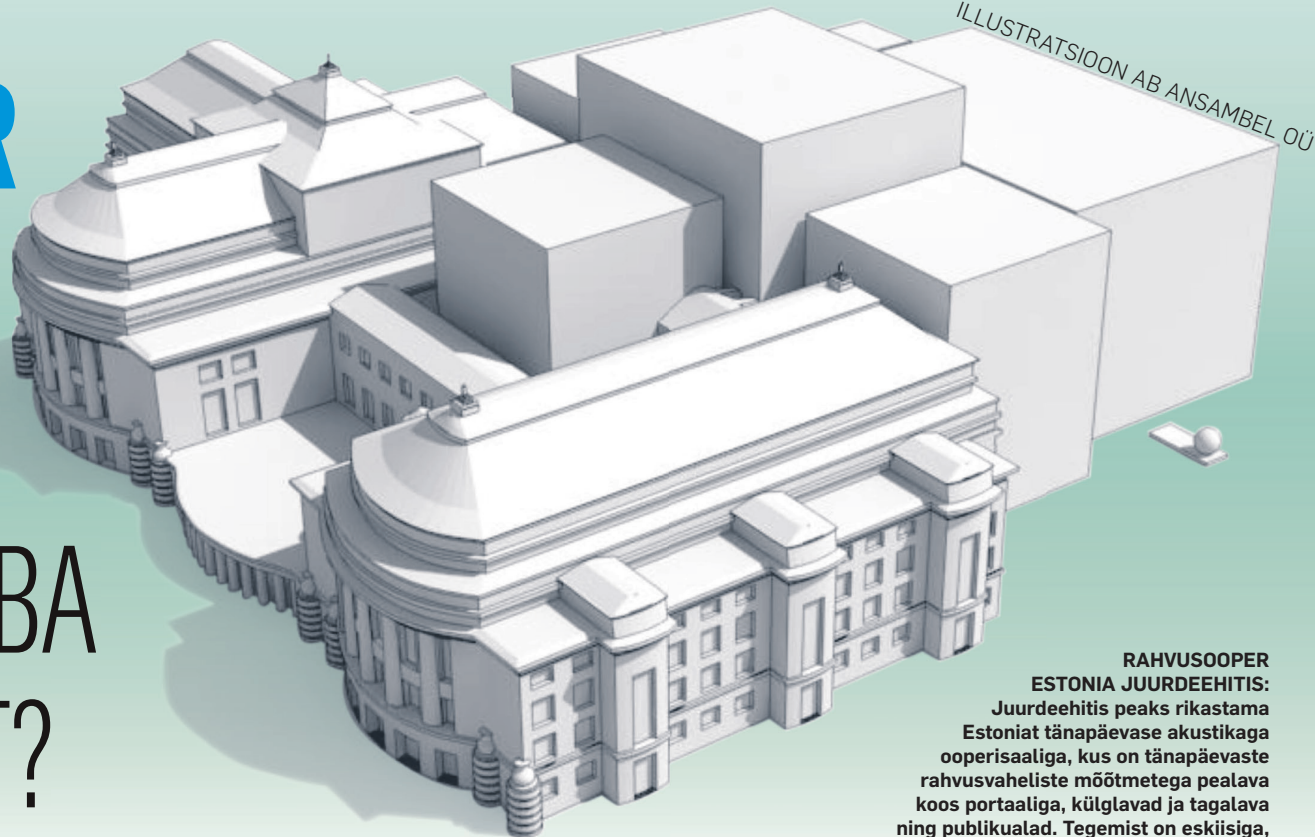

KAS KULTUUR VAJAB BETOONI VÕI HOOPIS LEIBA JA MÄRKAMIST?

ILLUSTRATSIOON AB ANSAMBEL OÜ

**RAHVUSOOOPER
ESTONIA JUURDEEHITIS:**
Juurdeehitis peaks rikastama
Estoniat tänapäevase akustikaga
ooperisaaliga, kus on tänapäevaste
rahvusvaheliste mõõtmetega pealava
koos portaaliga, külglavad ja tagalava
ning publikualad. Tegemist on eskiisiga,
arhitektuurikonkurs on alles ees.

Riigikogu kultuurikomisjon peaks järgmisel nädalal otsustama, milliste uute kultuuriehitiste rajamine on riiklikult tähtis. Ühtteist kandidaati vaatleb **Karin Paulus**.

Lõpusirgel on mitmeetapiline kaalumine, mille tulemusel peaks Riigikogu kultuurikomisjon 3. mail välja valima neli kultuuriehitist, mille ehitamisele riik Kultuurkapitali kaudu öla alla paneb. Viimasesse vooru on jõudnud üksteist ideed: Anu Raua keskus, Arvo Pärdi nimeline muusikamaja, Helioru kontserdimaja (ERSO ja Filharmonia Kammerkoori kontserdimaja), Kahni keskus, Narva Kreenholmi kultuurikvartal Manufaktuur, Pärnu kunstihoone, Rahvusoper Estonia praeguse hoone juurdeehitis, Saaremaa muuseum, Tallinna filmilinnak, Tartu südalinna kultuurikeskus, teadus- ja tehnikakeskus NOBEL. (Juba varasema sõelumise käigus kukkus välja näiteks Läänemere Kunstisadam Pärnus.)

ETTEPANEKUD ON RIIGIKOGU kultuurikomisjoni kodulehel välja pandud. Nende järgi võib öelda, et kandideerimine toimub täiesti suvalisel viisil – kaalumisele on esitatud mõne trükilehekülje suurusi esialgseid ettepanekuid, äriplaane ning ka osavalt koostatud värvilisi buklette ja eskiise. Hetkel puudub nii kultuurivallas tegutsevate asjatundjate kui ka laiema avalikkuse seas konsensus, mis see meile nii tähtis ja hädavajalik ehitus oleks, mida on vaja tingimata ehitada. Ausalt öeldes – midagi sellist, milleta me enam elada ei suudaks, hetkel küll silmapiiril ei terenda. Kaldun arvama, et praegu valitakse võimuerakondadele kohalikeks valimisteks kasumlikumad

(loe: häälikerkkamad) variandid. See on aga juba olemuslikult ebamoraalne põhjendus kultuurile mõeldud raha kulutamiseks.

Kuid vaatame sõelale jäänud ettepanekuid lähemalt. Anu Rauale, kes on juba Eesti Rahva Muuseumi koosseisus oma Heimtali vallakoolis oleva muuseumiga, tahetakse riigi toel ehitada suuremat loomekeskust. Kas paljuku ei lähe? Ma ütleks, et meil on tekstiilkunsti vallas peale lugupeetud akadeemiku teisigi andekaid loomeinimesi, keda värtustada.

Lihtsalt suvalise paberiga kandidaate Saaremaa vallavalitsus, soovides teha paariaastasena Eestis USAsse läinud mainekale arhitektile Louis Kahnile (1901–1974) pühendatud keskust. Miskipärast rõhutatakse, et see aitaks inspireerida ja kasvatada andekate noormuusikute (mitte arhitektide!) järelkasvu, võimaldaks professionaalsetel muusikutel (mitte arhitektidel!) loomelaagreid teha. Jah, Kahni pärandist ja Kuresaare mõjutustest rääkivat udujutut võib turistile serveerida, aga seda võiks teha pigem Saaremaa Muuseumis professionaalide pilgu all.

Kuidagi õiglane tundub toetada Rakvere ettepanekut. Seal on

Alar Kotli kavandatud Pauluse kirik juba ammu uusi torne ja vuntsimist oodanud. Ja saaks ka natuke viisakama kontserdisaali, mis kannaks Arvo Pärdi nime. Arvo Pärt on veetnud Rakveres oma lapsepõlve. Projekti miinuseks on aga Pärt ise, sest tema loomingu talletamiseks on juba loodud ülikallis tempel keset Laulasmaa metsa.

Pärnu Kunstihoonel on ette näidata Salto Arhitektuuribüroo õnnestunud projekt. Probleem on aga üsna väikse linna jaoks suur mastaap ja senine probleemne (kultuuri) juhtimine ja rahastamine. Siiski tundub Pärnu Kunstihoone vähem luululine kui Mark Soosaare aastaringne Veneetsia biennaal Pärnu jõel.

ORIGINAALSEIMAD IDEED ON filmilinnaku loomine Tallinna Sitsi mäele ja Heliorg Toompea serva alla kunagiste tenniseväljakute (praeguste parklate) kohale. Kontsertsaali puhul on lisaks ootamatule, kuid nutikale lahendusele välja pakutud ka Villem Tomiste äge projekt. Selles on vunki!

Äriprojektidest on korralik ka Nobeliksi tituleeritud. Noblessneri valukojas on praegugi kunagisi tehnoloogiaimesid imiteerivate 3D-agre-

▶▶ 50

NARVA KREENHOLMI KULTUURIKVARTAL MANUFAKTUUR: Multifunktsionaalne kultuurikeskkond Kreenholmi saarel. Kultuurkapitali finantseeringut küsitakse vana ketrusvabriku 2. ja 3. korruse ruumide lihtsakuuliseks renoveerimiseks.

ILLUSTRATSIOON NARVA GATE OÜ

EESTI OTSIB RIIKLIKULT TÄHTSAT KULTUURIEHITIST

Kandidaadid ja maksumus:

- **Anu Raua keskus Heimtalis** – kogumaksumus 2,6 miljonit eurot
- **Arvo Pärdi nimeline muusikamaja Rakveres** – hinnanguline maksumus 16 miljonit eurot
- **Helioru kontserdimaja Tallinnas** – ehitusmaksumus 44 400 000, kogumaksumus 89 400 000 eurot
- **Kahni keskus Kuressaares** – ?
- **Kreenholmi kultuurikvartal Manufaktuur Narvas** – investeerimisvajadus 15 miljonit eurot
- **Pärnu kunstihoone** – toetust küsitakse 3,5 miljonit eurot
- **Rahvusoper Estonia juurdeehitis** – 550 miljonit krooni
- **Saaremaa muuseum** – ?
- **Tallinna filmilinnak** – maksumus 8–10 miljonit eurot
- **Tartu südalinna kultuurikeskus** – toetust küsitakse 40 miljonit, kogumaksumus 60 miljonit eurot
- **Teadus- ja tehnikakeskus NOBEL Tallinnas** – hinnanguline maksumus 12 230 000 eurot, toetust küsitakse sellest 60,6% katmiseks

Projektid ja taotlused on väga erinevalt koostatud, mõne puhul (Saaremaa muuseum, Kahni keskus) pole rahast üldse juttu, mõne puhul ei saa aru, kas Kultuurkapitali vahenditest taotletakse kogu projekti maksumust või ainult osa, rahvusoper Estonia taotluses on rahasoov esitatud Eesti kroonides.